

ELU ÜHES KROONUMAJAS

Ma ei tea, kui palju Tartus ja Tallinnas õppivaid noori elab ühiselamutes. kuid olen veendunud, et neid ei ole sugugi vähe. Üks huvitavaid omasuguste seas on Tartu keskeriõppeasutuste ühiselamu Nooruse 5. Maja on üheksakorruseline ja kahe tiivaga. Kummaski tiivas on igal korrusel kaksteist tuba, mis jaotuvad kolme sektsiooni. On kahe ja kolme inimese toad. Ühel korrusel on veel õppetuba, prügisaht ja kaks kööki.

Siin on ajutise elupaiga leidnud meditsiinikooli õpilased, neile kuulub 4.—7. ja pool 8. korrust; kunstikooli õpilased 3. korrusel; muusikakooli õpilased, kes on paigutatud 1., 2. ja poolele 8. korrusele, ning mõned majandusteaduskonna üliõpilased 9. korrusel.

Nagu näha, on seltskond üsnagi kirju. Palume lahkesti sisse astuda. Kolm üst läbite õnnelikult, siis jõuate kohakuti valvuri klaasputkaga. Seejärel tuleb tahes-tahtmata läbida imelik pöörlev riistapuu, mida reguleerib valvur. Ta vajutab oma putkas üht pedaali, mis takistab edasiminekut, ning tunneb huvi teie loa vastu.

Nüüdseks on valvuritele meie näod ja load meelde jäänud, kuid õppeaasta alguses pidi luba kogu aeg käepärast olema.

Majas on ka kaks lifti, millest ühe juures on silt, et seda lifti õpilased ei kasuta. Teine lift alustab sõitu korrus kõrgemalt. See lift kas töötab või ei tööta.

Kõige suurem igatsus on vesi. Ühika ülemiste korruste kraanides ei ole seda tihti üldse. Sügisel olid kehtestatud vee saamise ajad: hommikul kella 7-st kella 10-ni ja õhtul kell 5—10. Praegu pole enam ei aegu ega vett. Vist on jälle pump katki, relee läbi vms. Väike veematk alumiste korrustele arendab silmaringi ja aitab ka lampjalgsuse vastu. Praegu käib õhtune ja hommikune pesemisprotseduur klaasi veega ja see ei ole just meeldiv.

Igas sektsioonis on ka duširuum. Dušši ennast enamasti ei ole. Üheksandal pidavat dušš olema, kuid seal ei ole harilikult vett. Oleme sunnitud käima personali duširuumis, kuhu ei taha sissegi minna, rääkimata pesemisest.

Pesuvahetus käib nii. Muusikakooli õpilased, kes tulevad õhtul kella üheksa-kümne paiku kas kooriproovist või harjutamast, võivad lugeda sildilt, et pesuvahetus lõppes paar tundi tagasi. Komandandile tegime ettepaneku, et pesuvahetusest antaks teada eelmisel päeval ja et pesu oleks võimalik vahetada kauem, ent asjata — kõik on vanaviisi.

Esimese korruse aknaid ja rõdukuksi «kaunistavad» kunstipärased trellid. Mõelda vaid — tõused hommikul üles, tõmbad kardinaid akende eest, vaatad trelle ja tunned, et oled kindlalt kaitsitud igasuguste välisegurite eest. Heidad siis pilgu kandilisele päikesele ning kujutled, et oled vangis.

Veel ühest huvitavast nähtusest keskeriõppeasutuste ühikas: see on nn. hilinejate raamat. Teatavasti pannakse kell 23 ukseid lukku ja riputatakse välja silt «Õõrahu 23.00—6.00». Kes hiljem tuleb, kirjutab raamatusse, kes ta selline on, kust tuleb, kuhu läheb jne. Nüüd on tekkinud ukse sisse ka pilu, kust hilineja ulatab oma loa.

Kui seda kõike nii väga vaja on, siis vahest neile, kellel ei ole veel 18 aastat täis. Vane-

matel on seaduse järgi lubatud ka pärast ühteist ilma ema ja isata väljas liikuda. Praegu käib meil kogu päevakava ühika ukse sulgemise järgi.

On olnud juhtumeid, kus hilinejaid ei lastagi sisse (minul endal on kahe korra kogemused).

Ühiselamunõukogu siin ei ole ja seda suuresti õpilaste passiivsuse tõttu. See-eest on olemas kasvatajad, kes tulevad sageli meelde, kuidas peab meie ühikas elama.

Külastisi siia tuua ei tohi. Ka enda vastutusel mitte. Vanematelt nõutakse mõnikord samuti isikut tõendavat dokumenti. Abikaasad siia jääda ei tohi, ime, et neid üldse üles lastakse. Vennad kihutatakse kohe uksest välja, sest neid pidavat liiga palju tekkima. Sõpradele ja kavaleridele öeldakse midagi «südamlikku».

Korrale mitteallumise pärast on ühiselamust ka välja visatud. Kord aga vastab vangla korrale ja oleks aeg seda muuta. Juhataja ja komandant üksi midagi ümber teha ei saa, seepärast palve meditsiinikooli direktorile:

Paljud seadused on ellu viidud Teie eestvõttel. Kas Te ei tahaks mõnda neist pehmemdada või hoopis kaotada, vä-

hemalt sedagi mis on Teie võimuses?

Kes üldse on mõelnud välja niisuguse korra keskeriõppeasutuste ühiselamutes?

EDA KIVISILD

TOIMETUSELT. Viimasel ajal on palju ja halvasti kirjutatud ühiselamutes, nii et mõnigi on juba küsinud: mis on üliõpilastega juhtunud? On ka nõutud: löödagu kord maha! Nagu tänasest loost selgub, on ühiselamutega rahulolematuid teisiigi peale üliõpilaste. Selgub seegi, et «köva kord» ei tähenda veel head korda, s.o. enam-vähem normaalset elamist. Mida siis ikka teha nende nõukogude ühiskonna sünnitistega? Tundub, et ühiselamud peegeldavad kõiki meie elu hädasid, pealegi tihendatult, paraku ka üleüldist peataolekut. Tõepoolest, omaaegne kujutelm inimeste ühiseluumastusest, igasuguse kollektiivi vääramatust jõust nagu ka kepi- ja enesedistsipliini imejõust on hajumas. Kuid kahjuks mitte täielikult hajunud.

Täna trükkisime ära veel ühe kriitika, mis, tõsi küll, sisaldab ka tagasihoidliku ettepaneku. Edaspidi ootaksime aga kirjatööd, mis pakuks lahendusi, sest ühiselamuteta me niipea hakkama ei saa.